

Vastaus korkeakoulujen ja kirjastojen vetoomuksen tiedekustantajille jakaa aineistojaan koronavirusepidemian aikana

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat esittäneen vetoomuksen, että suomalaiset kustantajat antaisivat koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilan vuoksi aineistonsa ilmaiseksi opiskelijoiden ja opettajien käyttöön.

SKY on mielellään mukana miettimässä erilaisia järjestelyjä poikkeustilanteessa. Kustantajat ovat muun muassa avanneet digitaaliset perusopetuksen oppimateriaalit maksutta käyttöön kevätlukukaudeksi 2020. Korkeakoulujen vetoamus tehtiin nyt valitettavasti ilman keskustelua kustantajien kanssa ja siksi emme päässeet etukäteen keskustelemaan siitä tarkemmin. Ehdotus sisältää joitakin olettamia, joita pyrimme tässä vastauksessa oikaisemaan.

Suomalaiset tiedekustantajat kamppailevat tällä hetkellä taloutensa kanssa muiden toimijoiden tapaan, eikä niiden perimmäinen eetos ole taloudellisen tuoton tuottaminen omistajilleen, vaan tieteen julkaiseminen omavaraisesti. Näissä poikkeusoloissa ne lukeutuvat niihin pieniin yrityksiin, joihin kassavirran ehtyminen lyhyeksikin ajaksi vaikuttaa raskaimmin. Niihin yrityksiin, joita valtiovalta tukitoimillaan nyt pyrkii pelastamaan. Siksi vaatimus siitä, että kaiken tämän keskellä ne ryhtyisivät subventoimaan korkeakouluja on käytävä läpi tarkkaan. – On myös hieman harhaanjohtavaa verrata *Elsevieriä* ja kotimaisia kustantamoja. Se on lähes sama kuin vertaisi *IKEAa* ja yhden huonekalumyymälän omistavaa suomalaista yrittäjää.

Vetoomuksessa sekoitetaan myös mielestämme epäselvästi julkisen sektorin vastuu ja resurssointi yksityisen sektorin vastaaviin. Vastuu resurssien riittävydestä poikkeusoloissa tulisi olla julkisella vallalla. Tässä kustantajat ja korkeakoulut voisivat esiintyä parhaimmillaan yhtenäisenä rintamana. Yksityinen sektori ei voi ryhtyä kantamaan julkisen vallan taakkaa, vaikka mukana talkoissa pitääkin olla.

Kustannusala tuntee yhteiskuntavastuunsa. Tiedekustantajiin verraten resurssiltaan suuremmat oppimateriaalikustantajat sähköisine omine jakelualustoineen ovatkin siis avanneet sähköisiä aineistojaan peruskouluopintoja varten. Vahvuutena on, että ne hallitsevat itse paitsi sisältöjään myös jakelualustaansa. Tiedekustantajilla ei tällaisia jakelualustoja ole, vaan ne turvautuvat välittäjiin, eli niillä ei edes ole suoraa mahdollisuutta jaella omia aineistojaan.

Koska koronaepidemia aiheuttaa meille kaikille vaikeuksia, olisi tehtävä yhteistyötä. Yhteisissä neuvotteluissa valtion kirstunvartijoiden, korkeakoulujen, välittäjien ja kustantajien kesken voitaisiin etsiä kaikkien osapuolten kannalta reilu ratkaisu. Kaikkien olisi hyvä nyt toimia yhteistyössä ja hyvässä hengessä yhteisen hyvän eteen eikä esittää vaatimuksia, jossa yhtä osapuolta vaaditaan kantamaan kokonaan tappiot, jotka ovat sen resurssihin nähden kohtuuttomat.

Terveisin,

Sakari Laiho
johtaja
Suomen Kustannusyhdistys